

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quo & cur discipulos mittit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Av. 28. usque ad finem est statio secunda, secunde noctis passionis. Hoc est enim קאומא Kauma א קאומא Kom. Itaque in stationes & vigiliis sacras noctes diuidunt.

Nunquam haftenus pompam ullam admisit, sed iam breui moriturus, ut prophetias impleat omnia magnificentius administrat. Chrysof. hom. 67. saepe ingressum ait, nunquam vero eo apparatu.

Diserte autem Iudaeorum interitum, eadem, quam mortem suam asseueratione praeun-
ciat, ut impij & homicidæ tantæ cladis expectatione minus animosè peccarent.

VERSVS I.

*Et cum appropinquassent Ieroly-
mis, & venissent Bethphage ad
montem Oliueti, tunc Iesus misit
duos discipulos.*

QVÆSTIO I.

Qua Bethphage?

§. 1. **T**extus Græcus appellat Βηθφαζ, Bethphage. ut noster. Syrus etiam ביתפגא, quod inter-
pretantur domum fontis, alij domum oris vallis, hoc est, Bethphage vnde vallis initium est, alij domum maxilla. Prius vide-
ri posset, ex בית, vel ביתה dorico deriuatum, quod Græcis fontem significat, sed neque Hebræi vocabu-
li originatio Græca quærenda est, nec verisimile ex Græco, & Hebræo vocabulum compositum. Malim itaque domum fontis appellari ex Syra & Chaldæa lingua. Nam בית Phigi, & בית Phaga, adeoque בית Phig Syris & Chaldæis fontem significat. Existimo tamen ex commercio linguae Græcæ sicut innumera alia Syros, & Chaldæos habuisse. Nam in Hebræo בית & בית & בית fontem significant, de בית Phig nihil habetur. Thalmudici in Aruc aiunt esse בית שם בית שם בית שם Schem makom chutz Ieru-
schalaim. nomen loci extra Ierusalem. Sabbatai autem iter habuit, quod est mille passuum, ut Origenes putat, vel ut alij duam millium.

Qui domum oris vallis interpretantur ex tribus co-
ponunt dictionibus בית domus, deinde בית Phe os, denique בית vallis.

Minime probandi, qui domum occisionis vertunt: occasione sumpta ex corrupta lectione: multa enim exemplaria habent ביתפגא, posito sigma inter the-
ta, & phi. Ita habere omnia Parisiensium manuscripta exemplaria restatur Burgenfis, ita dictum aiunt, quod ibi victimæ alerentur. Verum à pascendis victimis non domus occisionis, sed pabuli potius vocaretur. Deinde nomen componerent ex Hebræo & Græco Hebræi, quod absurdum est, cum nomen illud anti-
quum pene cum templo cœpisse oportuerit. Si à vic-
timis duceretur, Hebræi appellassent בית שחית beth schagitha, domum mactationis. Quis autem putet populo Hebræorum tam notum fuisse verbum Græ-
cum בית, ut inde loco nomen darent, quod si quis fingere velit, cum retutabunt Syri, qui hodieque om-
nes nomen בית nesciunt, nisi qui Græce norant. Quod si ludere in nominibus volupe sit, potius di-
cendum à בית Sephag deriuatum, quod est plaudere percutere, ut inde בית sphaga, vel Sphage forme-
mus.

Quod Haimo scribit domum buccæ, vel maxilla-
rum appellari, vel quod ibi alerentur sacerdotes, vel quod ossa, & maxilla victimarum eo proijcerentur, video non probari doctis. Nam in vrbe erat sacer-
dotum habitatio, non in vico exiguo, in vrbe, atque adeo loco sacro de victimis alebantur, Deinde nec illo signo probatur, nec est verisimile tam procul of-

sa elata fuisse. Quamuis ergo בית phaga, & בית phagi maxillam significet, & בית os ossis, non tamen hac causa est appellationis. Abest Bethphage hand pro-
cul Bethania. Luc. 19. 29. vterque locus prope mon-
tem oliuarum. Bethaniam longius aiunt Ierolymis abfuisse, quam Bethphagen. Cum appropinquassent, habent Græci, & plures latini codices, Syrus tamen singularem retinuit.

VERSVS 2.3.4.5.

*Et dicens eis: Ite in Castellum, quod
contra vos est, & statim inuenie-
tis asinam alligatam, & pullum
cum ea: soluite, & adducite mihi.
Et si quis vobis aliquid dixerit,
dicite, quia Dominus his opus ha-
bet: & confestim dimittet eos. Hoc
autem totum factum est, ut adim-
pleretur quod dictum est per Pro-
phetam dicentē: Dicite filia Sion:
Eccerex tuus venit tibi mansue-
tus, sedens super asinam, & pul-
lum filium subingalis.*

QVÆSTIO I.

Quo & cur discipulos mittit?

§. 1. **I**n castellum, καστὸν vicum, qui contra, seu ex-
aduerso est, κατὰ τὸν πύλον. Ita loquuntur latini
Italiam contra, Tiberinaque litorea.
alia exemplaria habent κατὰ τὸν πύλον, Latini quidam eo-
dices, misit discipulos suos, sed pronomen abesse debet, πύλον
Itaque castellum non est arx, aut municio, multo mi-
nus Ierusalem, ut Lyranus, Abulensis, Hugo de-
priatino nomine scripserunt, καστὸν enim vicus est,
seu pagus.

§. 2. Errant qui asinum à Domino quaesitum ef-
se arbitrantur, quod lassus de via, pedes longius pro-
gredi nequiverit. Multo minus audiendi, qui medi-
tatione mortis lassitudinem contraeam commenti
sunt. Nam neque tam magnum iter confecerat, & iam
morti vicinior ex hortu ad Annam, Caipham, Pilatū,
Herodem itare poterat, & denique ferre crucem, & i-
re in Golgotha. Causa igitur unctionis erat, ut rex I-
rael regno suo inauguraretur, & ut postea dicam, Pro-
phetiam expleret. Hanc enim reddunt Euangelistæ.

§. 3. Errat etiam Caluinus, dum pronunciat fu-
turam fuisse hanc ridiculam pompam, nisi vaticini-
nio Zachariæ respondisset. Nam absque oraculo pro-
pheta, grauis, decora, & Christi personæ con-
sentanea fuisset: non enim ideo, quia Zacharias eum pro-
pheta, triumphus ille conueniens fuit, sed quia
à Deo ordinatus, & tales circumstantiæ, quæ Dei
filium

QUESTIO II.

An asinâ, an pullo vectus
fuerit?

§. 1. Ceteri Euangelistæ solius pulli mentionem faciunt, Matthæus asinam & pullum coniungit, sicut etiam propheta. Et principio quidem constat asinam & pullum ad Christum adducta esse. Nam vers. 2. cum dixisset, asinam & pullum cum ea alligatum, addit: *solvite & adducite mihi*: quod ad utrumque referendum est. Deinde vers. 3. *Dominus his opus habet, autem hæc habet*. Hinc etiam apparet *Super asinum* super asinam, & *super pullum* sedisse, & nam & more regio mutasse iumenta. Nam adduci iubet, *pullum* se & dicit *autem hæc habet*, *his opus habet*, si asinâ opus sit. non habuit, cur illam adduci voluit, & dici se ea opus habere? Deinde textus Græcus habet vers. 7. *ἤματι τὴν ἑνὴν, καὶ τὴν πᾶσαν, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπ' αὐτὸν. Adduxerunt asinam & pullum, & imposuerunt vestimenta sua super eos, & eum desuper sedere fecerunt.* Græcè *ἐπέθηκαν αὐτῶν, super eos*, hoc est asinam & pullum, vel, ea, hoc est vestimenta. Varia lectio est, *In quibusdam*, inquit Brugii notis, libris. *ἐπεκάθισεν* quod est *insedit*, in quibusdam *ἐπέθηκαν*, *sedis* (ad quem modum Syriace est *equitavit* in alijs *ἐπεκάθισεν*, collocarunt siue sedere fecerunt, consentaneæ editioni latina. Rursus pro *ἐπέθηκαν αὐτῶν, super eos*, siue ut est latine, *desuper*, quidam typis excusi codices scribunt, *ἐπ' αὐτῶν super eam*, scilicet asinam; Syrus *super eum*, scilicet pullum, eadem ut arbitror, ratione, qua latine in verbis proxime præcedentibus, quidam scribunt eum, pro eos.

Quamvis autem posteriore loco sic intelligi possit, ut super vestes sedisse dicatur, non tamen id satis vilitate, & prima fronte ille notus est sensus, super iumenta sedisse. Cum autem strata vestibis iumenta dixisset Euangelista, nihil opus erat dicere, Christum super vestimenta collocatum, aliter enim fieri non poterat. At sanè priore loco dicuntur vestimenta sua posuisse *ἐπ' αὐτῶν super ipsos*, quis dubitat, ideo factum, ut Christus insideret? Nec Syriacam lectionem probo quæ habet; Et imposuerunt pullo vestimenta sua, & equitavit super eum Iesus. *בבב* autem de omni vestatione dicitur.

§. 2. Clarius etiam ex propheta Zacharia illud colligitur. c. 9. 9. *Exulta satis filia Sion, tubila filia Ierusalem: Ecce rex tuus venit tibi iustus, & saluator: ipse pauper, & ascendens super asinam, & super pullum filium asina.*

Hic dicitur *ascendens super asinam, & super pullum filium asina*. Respondent huic argumento: Verbum quo propheta vitur esse communis generis, *חמור* chamor, & asinum, & asinam significare. Itaque sensum esse, *Ascendens super asinum, & pullum asini*, ut nempe ille asinus fuerit idem ille pullus filius asinae. In Hebræo est *בן אתונה* *ben athonoth*, *filius asinarum*. Perinde ac si quis dicat: ascendit super equum filium equarum, ubi equus, & filius equarum vnum est, idemque iumentum. Hic etiam in Syro est idem verbum *ܒܪ ܐܬܢܐ* *bar athona*, *filius asina*. Hæc novatori- bus speciosa visa est interpretatio, eam ego probare non possum. Nam primo interponitur à propheta coniunctio. *Asinam, vel asinum, & pullum filium asinarum*, *ܒܪ ܐܬܢܐ* *Vegehal ghayr, & super pullum*. ea loquendi ratio diversum ostendit, ut si dicam, ascendit super equum, & pullum, filium equarum: si idem esset iumentum asinus, & pullus, non coniunctione necessiteretur sententia, sed ipsa appositione res una intelligeretur esse. Deinde in septuaginta legitur *ἐπ' ὑποζυγιον, καὶ νεόν, super subiugalem, & pullum* no-

K k 3 uum,

filium, hominem factum non dedecent. Ex intimo amore erga genus humanum, misericordia, benignitate, & ille totius universi, posita maiestate dignitas, abdita humanæ naturæ quam ex deitatis vni-
one habebat dignitate, hoc mansuetudinis & mo-
ditus exemplo præire cunctis voluit, formare re-
gum mores, saltem premere populorum, omnes ad
lealiter. Angelorum augustissimis cinctus depor-
tari potuit, etiam aurato curru, Leones & Rhinoce-
ratus currui iungere, sed Doctor humilitatis mon-
strare factum voluit, quod verbis crebro inculcarat.
Abiit autem ut quicquam in Christo ridiculum pu-
taret, et si non continuo alicuius varicinijs respon-
deat. Discipulorum lauit pedes, ex sputo & pul-
verem fecit, digitos in aures surdi immisit, teti-
linguam eius, quæ omnia Christianis sapere debent,
etiam sine oculis prophetarum. Humilitatē Chri-
sti sapere illis oportet etiam sine condimento pro-
phetarum, quam multi enim fideliter in Christum
credunt, qui prophetarum scripta non legerunt?
Non est enim minus augustum, quod opere designat
Dei filius, quam quod prædixit ore prophetarum
Deus Spiritus sanctus. Ille pompam hanc prædixit,
hic instituit. Quamvis autem propheta de ingressu,
& asino locutus sit, de acclamationibus tamen, & ra-
mis vestibulque per viam stratis nihil dixit: nec ta-
men illa ridicula fuisse, et si non responderint va-
ricinijs. Nec populus ille tanquam ridicula fecit,
sed tanquam digna Messia. Neque erat ridicula res
asinâ vehi, cum id in Palæstina iudices, & reges fecis-
se legamus. In Christo tamen singularis erat mode-
stie, quod & pullum acceperit, & asinam subiuga-
lem, non mulam regiam splendide ornatam. Vltus
tamen asinorum iam Romanis rerum potitis videtur
in contemptu fuisse, & alioqui multis orientalibus o-
diolum hoc animal fuit. Aegyptij non asinum modò,
sed colorem etiam eius iumentum oderant, quod eo
fuisse imbutum dicerent Tryphonem Ostridis inimi-
cum. O. hum regem Persarum miro odio asinum &
Macharam vocabant. Ille vero: *ἐμὲν δὲ*, inquit,
ὁρῶ καὶ ὑμῶν κατενοήσαται τὸν βῶν. Asinus ille vestrum
epulatur bonum, dixit, & Apin occidit. Apud Gentiles
suspicio fuit, Iudæos in arcano sacratio adorare ca-
put asini, quod Tacitus addita alia fabula meminit.
Damoceus Græculus idem mendacium recenlet,
non sine insigni augmento improbi facinoris, nam
septimo anno ait illos peregrinum hominem frustra-
tum concidere. Talem nobis etiam Deum affixe-
runt, *ὁ καὶ ὁ*, habentem vngulas asinarum. Verum
monstra detestari, asinis uti nos Christus docuit.
Hæc autem de Cherubinis finxerunt veteres. Non
distant illi figmento Paræus in Rom. c. 2. Catholicos
ait, asinum Christi, porcum Antonij colere, quod
animalia illa representanda historiae quandoque
pingantur. Quasi vero quod pingitur, etiam colatur,
aut hic populus dum Christum colit, etiam asinum
honorat.

§. 4. Absolutum, summumque Christi Domi-
ni in res omnes imperium, & regiam auctoritatem
nonnulli hoc ex loco probare nituntur. Mihi ta-
men res perspicua, potius obscurare videntur. Neq;
actus ille est regie potestatis, quis enim regi tantum
in res subditorum permittat? Neque id eo Christus
fecisse videtur, nam consensum eorum ad quos iu-
menta pertinebant, sciebat sese habiturum. Itaque
non abstulit inuis, quod etiam regibus est illicitum,
nisi id publica salus, quæ lex est summa im-
perantium, id faciendum
dictaret.

Adami Conzen. in Evang. Tom. I.